

S. Sayısı : 44

Umumî muvazeneye dahil devair ile Vakıflar umum müdürlüğünün bütün alacaklarının yekdiğerile takas ve mahsubu hakkında kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/293)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı 6/3163

23 - X - 1935

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Umumî muvazeneye dahil devair ile Vakıflar umum müdürlüğünün bütün alacaklarının yekdiğerile takas ve mahsubu hakkında Vakıflar umum müdürlüğünce teklif ve Maliye vekilliğince tadilen tanzim edilerek İcra Vekilleri Heyetinin 14-X-1935 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

İ. İnönü

Esbabı mucibe

Maliye hazinesile vakıflar idaresinin birbirinden istedikleri alacaklar hakkında mütekabilen mahsub muamelesi yapılmak üzere evvelce bir komisyon teşkili düşünülmüş ve seçilen azalarca her iki daire kayıtları üzerinde tetkikler yapılmıştı. Komisyonun bu kanuna bağlı A ve B cetvellerinde tesbit ettiği hesap hulâsaları her iki tarafın bazı usul ve kanun meselelerindeki görüş farklarından dolayı tam bir anlaşma temin edebilecek müşterek bir rapora bağlanmamış ve uzun senelerdenberi devam eden bu ihtilâfın belki ikinci bir komisyonun daha geniş bir düşünce ile yapacağı inceleme neticesinde ortadan kalkacağı hakkındaki mülâhaza dahi piresib noktaları addedilen bir takım engeller yüzünden boşa çıkmıştır. Bundan ötürü mesele her iki tarafca bir kanun mevzuu sayılmış ve tarafların mütekabilen istemekte oldukları alacakların bazı kayıt ve şartlarla takas ve ibrası yolunda kati bir neticeye bağlanması zaruretinden dolayı bu kanun lâyihası tanzim edilmiştir.

Her ne kadar komisyonun yaptığı tetkikatta Hazinenin Evkaftan alacaklı olduğu neticesine varılmış ise de bu işin bir an evvel halli zaruri olduğundan 1934 malî yılı sonuna kadar vergilerden mütevellit olarak birikmiş olan alacaklar da dahil olduğu halde ilâma müstenit olsun olmasın gerek sakıt Hükûmet ve gerekse Millî Hükûmet zamanına aid bütün Hazine matlubatından feragat olunarak bu alacakların Evkaf umum müdürlüğünün muvazenei umumiyeye dahil dairelerdeki matlubatı ile takas ve mahsubu muvafık görülmüş ve bu takas ve mahsubun rakamlara dayanması ileride karışıklığı mucib olabileceği düşünülerek kanun lâyihası, bu takas ve mahsubun toptan ve daha şümüllü yapılmasını teminen hazırlanmıştır.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Karar No. 11
Esas No. 1/293

3 - XII - 1935

Yüksek Reisliğe

Umumî muvazeneye dahil dairelerle vakıflar umum müdürlüğünün alacaklarının yekdiğerile takas ve mahsubu hakkında Başvekâletin 23 - X - 1935 tarih ve 3163 sayılı tezkeresile Büyük Meclise sunulup encümenimize havale olunan kanun lâyihası Maliye müsteşarı ve vakıflar umum müdürü bulunduğu halde tetkik ve müzakere olundu :

Hükümetçe hazırlanan lâyihada ibra hükmü ; bir maddede müemel olarak yazılmıştır. Encümenimiz takasa tabi olan mevzular üzerinde incelemeler yaptıktan sonra lâyihamın şümül ve ihata-sının daha vazih tayini lüzumunu duymuştur. Bu maksatla takas mevzularına göre ibra hükmü üç maddeye ayrılmıştır.

Birinci madde ; ibraya giren bütün mevzuları daha geniş olarak ifade etmektedir. Vuzuhu temin için birikmiş vergi, harg, icar ve mukataaların ibraya dahil olduğu iyice tasrih edilmiştir.

İkinci madde ; gayrimenkullerin ibraya dahil olmadığı birinci maddeden anlaşılacak icab edersede bunu sarıhan ifadede fayda mülâhaza edilerek ikinci maddenin birinci fıkrası yazılmıştır. Ancak bunların geçen yıllardaki menfaat ve sermerelerinin mahsup ve ibraya dahil olduğu hakkında her iki taraf ittifak ettiğinden ve bu ibranın ana hatlarına uygun görüldüğünden ikinci fıkra ile bu cihet tasrih edilmiştir.

Üçüncü madde ; gayrimenkullerden de ibraya

girenleri tasrih etmektedir. Filhakika yurdun girdiği büyük iskân ve mübadele hayatında aynı tamami veya bir kısım hakları evkafa aid olabilecek bir çok menkullere olbaptaki kanunları mucibince Devletçe vaziyet edilmiştir. Bunlar mübadil ve muhacirlere teffiz edilmiş olup yeni sahiplerinin bu gayrimenkuller üzerinde evkafla Hazine arasındaki ayın iddiasından uzak bulunması ve mülklerini ihya etmeleri gerekli bulunmuştur. Evkafla ilişkili bir çok gayrimenkullerin muhtelif kanunlarla mübadele ve iskân mevzularında Hazineye intikal ettiği görülmüş ve kanunların tatbik ve şumulü üzerinde Hazine ile evkaf arasındaki sürekli iddiaların böyle bir umumî mahsuba iktiranından da fayda görüldüğünden encümenimizin lâyihaya ilâve ettiği üçüncü madde ile bu maksadı daha vazih olarak temin etmek istemiştir.

Havalesi mucibince Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye En. Reisi	M. M.	Kâ.
Bayazıt	İsparta	Çankırı
<i>İhsan Tav</i>	<i>Kamâl Ünal</i>	<i>M. Önsay</i>
Aza	Aza	Aza
Kocaeli	Diyarbakir	Kars
<i>Ali Dikmen</i>	<i>Huriye Öviz</i>	<i>Ö. Kuntay</i>
Aza		
Malatya		
<i>M. Nedim Zabçı</i>		

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 32
Esas No. 1/293

16 - XII - 1935

Yüksek Reisliğe

Umumî muvazeneye dahil devair ile Evkaf umum müdürlüğünün bütün alacaklarının yekdiğerile tekas ve mahsubuna dair olub Başvekâletin

30 - X - 1935 tarih ve 6/3163 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Maliye encümeninin mazbatasile birlikte encümenimize

verilmiş olmakla Maliye vekili Fuad Ağralı ve Evkaf umum müdürü Fahri hazır oldukları halde okundu ve konuşuldu.

1935 malî yılı Evkaf bütçesinin müzakeresi sırasında bu idare ile Hazine arasındaki alacak ve verecek işinin bazı ihtilâflara ve ihtilâtlara meydan verdiği görülmekle bunların tetkik ettirilerek bir an evvel neticeye bağlanması encümenimizce temenni edilmişti. Alman izahata nazaran bu maksadı temin etmek üzere teşkil olunan komisyonlar tarafından her iki tarafın kayıd ve vesikaları üzerinde tetkikat yapılarak bazı hesap hulâsaları çıkarılmış ve ancak bu hususta bir mutabakat temin edilememiştir.

Bu hesablara göre; 1934 malî yılı sonuna kadar Evkafın Devlet Hazinesine olan borcu, her iki tarafın mutabakatına göre 3 734 418 lira ile Evkafa aid malların geçmiş senelere aid vergi bakayasından ibarettir. Ancak Evkaf idaresi, buna mukabil Hazineden 7 229 179 liraya varan bir alacak iddiasında bulunması yüzünden borcunun alacağından mahsubu ile üst tarafın kendisine verilmesini istemekte ve şu kadar ki, Evkafın bu alacağının 1 443 637 lirasının 1513 numaralı kanuna tâbi olmasından ve 743 822 lirasının da usule aid bazı kanunî merasimin ifa edilmiş bulunmasından dolayı Hazinece tesviye veya mahsubu kabil olamamaktadır. Evkafın alacakları arasındaki 3 788 546 liraya gelince: 13 Eylül 1331 tarihli kanunun ikinci maddesi mücibince mütegayyib eşhasın icareteynli müsakkafatının Evkafa intikal etmesi lâzımgelmekte ise de 30 Mayıs 1928 tarih ve 1331 sayılı kanun, metruk bütün malların Hazineye intikalini âmir bulunmuş olmasından dolayı bu hüküm gayrimübadillerden metruk icareteynli Evkafa da şamil addedilerek bu nevi emlakın mühim bir kısmına; mübadil, muhacir, harikzede ve emsaline tevzi edilmek ve icabında satılmak üzere Devletçe vaziyet edilmiş olmaktan dolayı Evkaf idaresi, Hazineden bunların bedelini istemekte ve Hazinece Evkafın bu noktai nazarı muvafık ve kanuna uygun görülmediğinden bu para da ihtilâf mevzuu olarak kalmaktadır.

Ancak Hazine ve Evkaf arasında bütün bu alacak ve borç iddialarına katî bir son vermek maksadile her iki tarafın nakid mahiyetindeki alacaklarla nakde inkişâf eden ayniyata ve mübadil, muhacir, harikzede ve emsaline tevzi edilmiş

veya edilmek üzere şimdiye kadar Hazinece vaziyet edilmiş olan gayrimübadillerden metruk icareteynli Evkafa şamil olacak bir şekilde yekdiğerini ibra etmesini tazammun eden bir anlaşma esasının kabulü ve yalnız bu gün mevcut olan ayniyata aid bazı ihtilâfların da bundan istisna edilmesi muvafık olacağı düşünülmekle lâyihanın bu maksadla hazırlandığı anlaşılmıştır.

Maksadın tavihi yolunda metin üzerinde Maliye encümenince yapılan tadillere Encümenimizce de iştirak edilmiştir. Ancak Maliye encümeninin birinci maddeye « gerek doğrudan doğruya ve gerek mazbut vakıfların idare ve temsili dolayısıyla » tabirini ilâve ettiği görülmekle bu noktada durulmuş ve 2762 numaralı vakıflar kanununun mazbut ve mülhak vakıflar hakkında koyduğu kayıdlerin buna âmil olduğu anlaşılmış ise de mezkûr kanunun birinci maddesinde ne gibi vakıfların mazbut evkaftan olduğu ve hangilerinin mülhak vakıflardan sayılacağı gösterilmekte ve altıncı maddesinde « Mülhak vakıflar, Vakıflar umum müdürlüğünce niyabeten idare olunsa bile ayrı ayrı birer hükmî şahsiyet sayılır. Bunlar kendi taahhüdleriyle ilzam olunur ve borçlarını kendi mallarından öderler. Umum müdürlüğün idare ve temsil ettiği vakıflar da bir kül halinde hükmî şahsiyet sayılır » denilmekte olmasına göre madde bu tasrihin faydası olmayacağı ve belki yanlış anlayışa sebep olabileceği düşünülmekle bu fıkra maddeden kaldırıldığı gibi yine bu madde ile iki tarafın yekdiğerini âm ibra ile ibra etmesi maksud olduğundan ötürü madde sonundaki takas kelimesi kaldırılarak ibranın âm ve şamil olduğu tasrih edilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Reis	R. V.	M. M.
Burdur	Isparta	Trabzon
M. Şeref Öktem	Mükerrrem Ünsal	Sırrı Day
Kâ.		
İstanbul	Çorum	Diyarbakir
F. Öymen	M. Cantekin	Rüştü Bekit
Gazi Anteb	Gümüşane	Kırklareli
A. H. Ayerdem	D. Sakarya	Ş. Ödül
Mardin	Ordu	Siird
R. Erten	H. Yalman	M. Mayakon
Manisa		Sivas
T. Türkoğlu		Remzi Çiner

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Muvazenei umumiyeye dahil devair ile Vakıflar umum müdürlüğünün bütün alacaklarının yekdiğerile takas ve mahsubu hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Muvazenei umumiyeye dahil devair ile Vakıflar umum müdürlüğünün 1934 malî senesi sonuna kadar ilâma müstenid olsun olmasın gerek sakıt Hükümet ve gerekse millî Hükümet zamanına aid vergi ve saireden mütevellid bütün alacakları mütekabilen terkin edilmek suretile yekdiğerile takas ve mahsub edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini Baş-vekil ile Maliye vekili yürütür.

14 - X - 1935

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
İ. İnönü	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	Ş. Kaya	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	C. Bayar
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. R. Seydam	Rana Tarhan	Muhlis Erkmen

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

MADDE 1 — Umumi muvazene dahilindeki vekâlet ve dairelerle vakıflar umum müdürlüğü arasında, gerek doğrudan doğruya ve gerek mazbut vakıfların idare ve temsili dolayısıyla 1934 malî yılı sonuna kadar sakıt veya Millî Hükümet zamanlarına aid tahakkuk etmiş ve edecek ilâmlı veya ilâmsız bütün alacak ve verecekler (birikmiş vergi, harç, icare ve mukataalar dahil) karşılıklı olarak takas ve ibra olunmuştur.

MADDE 2 — Gayrimenkullerin aylarına ait iddialar birinci madde hükmünün dışındadır. Şu kadar ki böyle ayları ihtilâflı gayrimenkullerin 1934 malî yılı sonuna kadar geçmiş yıllara ait menfaat ve semereleri de karşılıklı olarak ibra edilmiştir.

MADDE 3 — Mübadil, muhacir ve harikzedeler ve emsali şahıslara kanunları uyarınca tahsis veya teffiz olunmuş veya bu maksatla Hazinece vasiyet edilmiş olan gayrimenkullerin aym veya bedelleri hakkındaki talepler de ibra olunmuştur.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Umumî muvazeneye giren vekâlet ve daireler ile Vakıflar umum müdürlüğü arasındaki bütün alacak ve vereceklerin karşılıklı olarak ibrasına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Umumî muvazene dahilindeki vekâlet ve dairelerle Vakıflar umum müdürlüğü arasında 1934 malî yılı sonuna kadar sakıt veya millî Hükümet zamanlarına aid tahakkuk etmiş ve edecek ilâmlı veya ilâmsız bütün alacak ve verecekler (Birikmiş vergi, harc, icare ve mukataalar dahil) karşılıklı olarak terkin ve iki tarafın zimmetleri bu borclardan âm ibra ile ibra olunmuştur.

MADDE 2 — Maliye encümeninin 2 nci maddesi aynen.

MADDE 3 — Maliye encümeninin 3 ncü maddesi aynen.

MADDE 4 — Hükümetin 2 nci maddesi aynen.

MADDE 5 — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen.